

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

**Міжрегіональні управління
Міністерства юстиції**

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство юстиції України з метою формування єдиної практики застосування положень Закону України від 06 грудня 2019 року № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361-ІХ), який набере чинності 28 квітня 2020 року, повідомляє таке.

Прийнятий Верховною Радою України Закон № 361-ІХ спрямований на захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави, забезпечення національної безпеки шляхом визначення правового механізму запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Зазначений вище Закон вносить зміни до низки нормативно-правових актів, у тому числі, до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію) та впроваджує деякі новели у сфері державної реєстрації юридичних осіб.

При цьому, звертаємо увагу, що як і раніше державна реєстрація базується на заявницькому принципі, а державні реєстратори та суб'єкти державної реєстрації мають діяти виключно в межах та спосіб, визначені законом.

Щодо доступу державних реєстраторів до відомостей реєстрів інших державних органів

Статтею 19 Конституції України визначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Закон про реєстрацію передбачає обсяг повноважень державного реєстратора, у тому числі які відомості, що надаються заявником, мають бути перевірені та яким способом здійснюється така перевірка.

Так, Законом № 361-ІХ внесено зміни до частини третьої статті 6 Закону про реєстрацію та зобов'язано державного реєстратора під час проведення реєстраційних дій щодо юридичної особи (крім державної реєстрації припинення) та

у разі подання такою юридичною особою відомостей про особу, що є кінцевим бенефіціарним власником (далі – КБВ), здійснювати перевірку (верифікацію) відомостей, зазначених стосовно цієї особи, використовуючи відомості Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного державного демографічного реєстру, Державного реєстру фізичних осіб – платників податків, Єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України щодо розшуку осіб, зниклих безвісти, та викрадених (втрачених) документів за зверненнями громадян.

При цьому, частиною другою вказаної статті передбачено, що під час проведення реєстраційних дій у випадках, передбачених цим Законом, державний реєстратор обов'язково використовує відомості реєстрів, автоматизованих інформаційних систем, держателем (розпорядником, володільцем, адміністратором) яких є державні органи, шляхом безпосереднього доступу до них, у тому числі відомості, що містять персональні дані особи, а також використовує відомості, отримані у порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр) та інформаційними системами державних органів.

Отже, зазначені перевірки відомостей здійснюються щодо особи, зазначеної у заяві на проведення державної реєстрації як КБВ, за наступними показниками:

- за допомогою відомостей Державного реєстру актів цивільного стану громадян перевіряється наявність/відсутність у зазначеному реєстрі актового запису про смерть особи, що зазначено у заяві як КБВ;

- у Єдиній інформаційній системі Міністерства внутрішніх справ України щодо розшуку осіб, зниклих безвісти, та викрадених (втрачених) документів за зверненнями громадян перевіряється, чи не є зазначений документ, що посвідчує особу КБВ та зазначений у заяві, викраденим або втраченим, чи не перебуває особа у розшуку як зникла безвісти;

- за допомогою Державного реєстру фізичних осіб – платників податків здійснюється перевірка відповідності реєстраційного номера облікової картки платника податків, що зазначено у заяві відносно КБВ, інформації, наявній у зазначеному реєстрі;

- за допомогою Єдиного державного демографічного реєстру здійснюється перевірка реквізитів документів, що зазначено у заяві та посвідчують особу КБВ, виданих засобами зазначеного реєстру.

Безумовно, задля налагодження інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром та інформаційними системами, зазначеними вище, є необхідним оновлення програмного забезпечення Єдиного державного реєстру, яке на сьогодні не дозволяє здійснювати таку взаємодію. Наразі технічним адміністратором Єдиного державного реєстру здійснюються заходи щодо доопрацювання програмного забезпечення реєстру.

Водночас, до моменту запровадження такої інформаційної взаємодії:

- пошук паспорта громадянина України серед викрадених та втрачених документів необхідно здійснювати на офіційному вебсайті Міністерства внутрішніх справ України за посиланням: <https://wanted.mvs.gov.ua/passport>;

- пошук серед зниклих громадян доступний за посиланням: <https://wanted.mvs.gov.ua/searchbezvesti>;

– перевірка відомостей за базою недійсних документів доступна на офіційному вебсайті Державної міграційної служби України за посиланням: <https://nd.dmsu.gov.ua>.

При цьому, доступ державних реєстраторів до Державного реєстру актів цивільного стану громадян технічним адміністратором Єдиного державного реєстру наразі забезпечено.

Слід зазначити, що частиною третьою статті 6 Закону про реєстрацію встановлено, що інформація із зазначених вище реєстрів, отримана державним реєстратором, залишається у відповідній реєстраційній справі.

Таким чином після впровадження взаємодії Єдиного державного реєстру з іншими інформаційними системами результати здійснених перевірок будуть міститися в матеріалах реєстраційної справи, що зберігається в Єдиному державному реєстрі. Водночас, положеннями Закону про реєстрацію передбачено, що інформація з реєстрів отримується або шляхом доступу до них, або в порядку інформаційної взаємодії. З огляду на зазначене, вказаний закон містить положення про те, що результат перевірки залишається в реєстраційній справі.

Поряд з цим, слід звернути увагу, що Законом про реєстрацію не передбачено виконання додаткових дій щодо роздрукування та сканування інформації з зазначених вище реєстрів з метою долучення їх до матеріалів реєстраційної справи у паперовому та/або електронному вигляді.

Щодо подання документів для встановлення відомостей про КБВ

Статтю 17 Закону про реєстрацію доповнено новими нормами та зобов'язано заявника для проведення певних реєстраційних дій надавати державному реєстратору такі документи для встановлення відомостей про КБВ:

- структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;
- витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, – у разі, якщо засновником юридичної особи є юридична особа – нерезидент;
- нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є КБВ юридичної особи, – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента.

Слід зазначити, що Законом про реєстрацію *не визначено строку дії* документа, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, а також нотаріально засвідченої копії документа, що посвідчує особу, яка є КБВ.

Щодо подання нотаріально засвідченої копії документа, що посвідчує особу, яка є КБВ, зауважуємо, що подавати необхідно сторінки, на яких зазначено реквізити документа та прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) особи, якій його видано.

Подання зазначених вище документів передбачено для проведення таких реєстраційних дій:

- державна реєстрація створення юридичної особи;

- державна реєстрація включення відомостей про юридичну особу, зареєстровану до 1 липня 2004 року, відомості про яку не містяться в Єдиному державному реєстрі;
- державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, у тому числі змін до відомостей про розмір статутного капіталу, розміри часток у статутному капіталі чи склад учасників товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю;
- державна реєстрація переходу юридичної особи приватного права на діяльність на підставі модельного статуту;
- державна реєстрація переходу юридичної особи з модельного статуту на діяльність на підставі власного установчого документа;
- державна реєстрація припинення юридичної особи в результаті її реорганізації;
- державна реєстрація створення, внесення змін до відомостей та припинення відокремленого підрозділу юридичної особи.

В інших випадках надання таких документів не вимагається.

З аналізу зазначених вище норм випливає, що вказані документи подаються для проведення виключно тих реєстраційних дій, для проведення яких подається заява.

Також слід зазначити, що згідно з частиною двадцять другою статті 17 Закону про реєстрацію (в редакції Закону № 361-ІХ) юридичні особи зобов'язані підтримувати інформацію про КБВ та структуру власності в актуальному стані, *оновлювати її та повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів з дня їх виникнення, та подавати державному реєстратору документи, що підтверджують ці зміни.* Якщо зміни у структурі власності та інформації про КБВ юридичної особи відсутні, *юридичні особи зобов'язані повідомляти державного реєстратора про відсутність таких змін* при проведенні державної реєстрації будь-яких змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

Перш за все слід звернути увагу, що оновлені форми заяв наразі перебувають на стадії погодження та планується їх запровадження найближчим часом. Зазначені форми будуть містити поля для внесення відомостей про КБВ відповідно до прийнятих змін до Закону про реєстрацію. У тому числі будуть поля для зазначення, що відомості про КБВ, які містяться в Єдиному державному реєстрі, є актуальними або потребують змін.

Таким чином, *якщо заявником у заяві буде позначено, що відомості про КБВ є актуальними, подання документів, які передбачені для встановлення відомостей про КБВ, Закон про реєстрацію не передбачає.* При цьому, як уже зазначалося вище, державний реєстратор відповідно до положень абзацу другого частини третьої статті 6 Закону про реєстрацію здійснює перевірку відомостей щодо КБВ виключно у разі подання юридичною особою відомостей про особу, що є КБВ, а не у разі відображення у поданій заяві, що відомості про КБВ є актуальними.

Можливість внесення до Єдиного державного реєстру структурованих відомостей про КБВ передбачена в оновленому програмному забезпеченні Єдиного державного реєстру та буде реалізована після його впровадження у промислову експлуатацію.

Також зазначаємо, що змінено перелік суб'єктів господарювання, щодо яких не вносяться до Єдиного державного реєстру відомості про КБВ, а положення щодо неподання інформації про КБВ у разі, якщо засновниками юридичної особи є виключно фізичні особи, які є КБВ такої юридичної особи, виключено із Закону про реєстрацію.

Щодо дій державного реєстратора у випадку подання документів про КБВ з порушенням встановленого строку зазначаємо, що Закон про реєстрацію та Закон № 361-ІХ покладають саме на юридичну особу (в особі її керівника чи іншої уповноваженої особи) обов'язок підтримувати відомості про КБВ в актуальному стані та вживати заходів щодо вчасного оновлення таких відомостей в Єдиному державному реєстрі. При цьому, підстави для відмови у проведенні такої реєстраційної дії Закон про реєстрацію не передбачає.

Слід зазначити, що несвоєчасне подання державному реєстратору передбаченої Законом про реєстрацію інформації про КБВ або про його відсутність, або документів для підтвердження відомостей про КБВ є адміністративним правопорушенням, відповідальність за вчинення якого встановлена частиною шостою статті 166¹¹ Кодексу про адміністративні правопорушення.

Відповідно до статті 255 Кодексу про адміністративні правопорушення протоколи про зазначене правопорушення мають право складати уповноважені на те посадові особи Міністерства юстиції України.

Наразі Міністерство юстиції працює над внесенням змін до власних нормативно-правових актів щодо приведення їх у відповідність до змін, внесених Законом № 361-ІХ, у тому числі щодо порядку складання протоколів у зазначеному випадку. Зокрема планується передбачити положення стосовно необхідності повідомлення державними реєстраторами про подання документів про КБВ з порушенням встановленого строку територіальні органи Міністерства юстиції України.

Враховуючи викладене та з метою наповнення Єдиного державного реєстру достовірними відомостями щодо КБВ юридичної особи, у випадку подання таких документів з порушенням встановленого законом строку за відсутності інших підстав для зупинення та відмови у державній реєстрації державний реєстратор проводить відповідну державну реєстрацію та повідомляє про вказане порушення строку.

Щодо дати, з якої у юридичної особи виникає обов'язок подавати державному реєстратору документи для встановлення відомостей про КБВ

Частиною четвертою Розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 361-ІХ визначено, що юридичні особи, зареєстровані до набрання чинності цим Законом, подають державному реєстратору інформацію про КБВ в обсязі, визначеному цим Законом, та структуру власності протягом трьох місяців з дня набрання чинності нормативно-правовим актом, яким буде затверджена форма та зміст структури власності.

Отже, всі юридичні особи, щодо яких в Єдиному державному реєстрі мають міститися відомості про КБВ та які зареєстровані до набрання чинності нормативно-правовим актом, яким буде затверджена форма та зміст структури власності, з дня набрання чинності таким актом мають подати державному реєстратору документи

для оновлення в Єдиному державному реєстрі відомостей про КБВ.

Подання таких документів може здійснюватися як в пакеті документів, поданих відповідно до частини четвертої статті 17 Закону про реєстрацію, так і при вчиненні інших реєстраційних дій, при вчиненні яких передбачено подання документів для встановлення відомостей про КБВ.

Наприклад, якщо у юридичної особи є потреба внести зміни до відомостей про свій відокремлений підрозділ, в пакеті документів для таких змін можуть бути подані документи і для оновлення відомостей про КБВ.

При цьому адміністративний збір справляється лише у випадку подання таких документів відповідно до частини четвертої статті 17 Закону про реєстрацію.

Враховуючи викладене, до дня набрання чинності нормативно-правовим актом, яким буде затверджена форма та зміст структури власності юридичної особи, подання державному реєстратору документів для встановлення відомостей про КБВ для проведення реєстраційних дій *не вимагається*. Однак слід звернути увагу, що відповідна заява заповнюватиметься відповідно до встановленої форми.

Слід зазначити, що форма та зміст структури власності встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, за погодженням з Міністерством юстиції України (частина двадцять четверта статті 17 Закону про реєстрацію).

Про прийняття зазначеного нормативно-правового акта Міністерство юстиції поінформує додатково.

Щодо змін, внесених до частини п'ятої статті 17 Закону про реєстрацію

Законом № 361-ІХ частину п'яту статті 17 Закону про реєстрацію доповнено трьома новими абзацами такого змісту:

«є) структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;

ж) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, – у разі, якщо засновником юридичної особи є юридична особа – нерезидент;

з) нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи, – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента».

Крім того, у зв'язку із внесеними Законом № 361-ІХ змінами абзац шістнадцятий зазначеної частини наразі викладено у такій редакції:

«Справжність підписів учасників, які голосували за рішення, визначені у підпунктах «а», «б», «є», «ж» та «з» цієї частини, засвідчується нотаріально з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів. Якщо у випадках, передбачених законом, таке рішення приймається без урахування голосів учасників у зв'язку з настанням певної обставини, подається документ, що підтверджує настання такої обставини.»

Виходячи з аналізу викладеної норми, мова йде про засвідчення справжності підписів учасників *на рішенні, за яке вони голосували*. А документи, подання яких передбачено підпунктами «є», «ж» та «з», не є рішеннями, за які голосують учасники. Відповідно, на зазначених документах відсутні підписи учасників, а отже і немає потреби у нотаріальному засвідченні їх справжності.

Щодо подання при проведенні реєстраційних дій стосовно громадського об'єднання документа, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження

Порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань визначені Законом України № 4572-VI «Про громадські об'єднання» (далі – Закон).

Відповідно до статті 1 Закону громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка.

Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.

Частиною сьомою статті 7 Закону визначено, що *повноваження засновника громадського об'єднання закінчуються після державної реєстрації громадського об'єднання в установленому законом порядку*. Далі Закон оперує таким поняттям, як «члени».

Також, відповідно до положень частини другої статті 9 Закону про реєстрацію до відомостей про засновників (учасників) юридичної особи вноситься відмітка про закінчення повноважень засновника громадського формування у зв'язку з державною реєстрацією.

Разом із цим, положеннями частини сьомої статті 23 Закону на громадські об'єднання покладено обов'язок зберігати і регулярно оновлювати інформацію, достатню для ідентифікації згідно з вимогами закону КБВ, а також надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом.

За результатами аналізу викладених вище норм можна дійти висновку, що подання документа, який підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, *необхідне лише в пакеті документів для державної реєстрації створення громадської спілки* у випадку, якщо серед засновників є юридична особа – нерезидент.

Щодо щорічного підтвердження відомостей про КБВ

Законом № 361-IX доповнено Закон про реєстрацію статтею 17¹, якою визначено перелік документів, що подаються для підтвердження відомостей про КБВ щорічно, починаючи з наступного року з дати державної реєстрації юридичної особи, *протягом 14 календарних днів*.

Нагадуємо, що згідно із частиною четвертою Розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 361-IX усі юридичні особи мають оновити інформацію про КБВ протягом трьох місяців з дня набрання чинності нормативно-

правовим актом, яким буде затверджена форма та зміст структури власності. Тобто подання відомостей про КБВ вперше відповідно до цього закону відбудеться у 2020 році. Оскільки мова йде про щорічне підтвердження, то виходячи з цього принципу наступне підтвердження має відбутися уже в 2021 році. При цьому Закон про реєстрацію встановив, протягом якого строку має бути підтвердження – 14 календарних днів з дати державної реєстрації. Тому кожна юридична особа в 2021 році протягом 14 календарних днів з дати державної реєстрації створення такої юридичної особи має підтвердити відомості про КБВ.

Наприклад, якщо юридична особа зареєстрована 10 лютого, то обов'язок щодо подання документів відповідно до статті 17¹ Закону про реєстрацію в неї виникає з 10 лютого 2021 року.

Також зазначаємо, що подання документів відповідно до зазначеної статті здійснюється незалежно від того, чи відбувались протягом року будь-які зміни щодо КБВ.

Додатково зазначаємо, що заява щодо підтвердження відомостей про КБВ юридичної особи буде затверджена найближчим часом.

Крім того, звертаємо увагу, що перелік підстав для відмови у державній реєстрації, визначений у статті 28 Закону про реєстрацію, доповнений новими підставами, а саме:

невідповідність відомостей, зазначених у заяві про державну реєстрацію, відомостям, зазначеним у документах, поданих для державної реєстрації, або відомостям, що містяться в Єдиному державному реєстрі чи інших інформаційних системах, використання яких передбачено цим Законом;

невідповідність відомостей, зазначених у документах, поданих для державної реєстрації, відомостям, що містяться в Єдиному державному реєстрі чи інших інформаційних системах, використання яких передбачено цим Законом.

З метою належного розгляду державними реєстрами документів, поданих для державної реєстрації, просимо вищезазначену інформацію терміново довести до відома суб'єктів державної реєстрації та провести відповідну роз'яснювальну роботу.

Перший заступник Міністра

Євгеній ГОРОВЕЦЬ